

FORDÍTÁSOKBAN A SAJÁT ARC

■ A szegedi *Tiszatáj* folyóirat szerkesztősége júliustól megújult – Olasz Sándor, a közelmúltban elhunyt főszerkesztő helyét immár teljes jogkörrel Hász Róbert vette át, munkáját Annus Gábor, Orcsik Roland és Tóth Ákos szerkesztők segítik.

Amennyiben az új szerkesztőség által összeállított első lapszámot programatikusan tekintjük, kétségtelenül kiemelkedik a lapszámból a műfordítás-összeállítás, amely egyrészt Orcsik Roland beszélgetését közli három kiemelkedő munkásságú műfordítóval – Mesterházi Mónikával, Rácz Péterrel és Széky Jánossal –, másrészt ízelítőt is nyújt az általuk végzett munkából. Mesterházi Mónika fordításában J. G. Farrell *Zavaros idők* című szövegét közli a lapszám, Rácz Péter tolmácsolásában egy Franz Kafka-levelet a Milenához írottak közül, Széky János pedig Thomas Pynchon *Beépített hiba* című regényének fordításrészletét bocsátotta a szerkesztőség rendelkezésére.

A műfordításról szóló beszélgetés egyaránt érint gyakorlati és elvi kérdéseket, rákérdez a fordítók preferenciáira, munkamódszerére, a fordítás finanszírozási problémáira. „Szerintem ilyen rosszul fizetett munkát rosszul végezni nincs értelme” – mondja az 1990 utáni könyves infrastruktúra átalakulásai kapcsán Mesterházi Mónika, elegánsan kerülve ki, és paradoxonba burkolva az alulfinanszírozottságból eredő problémákat. Megfontolandó Széky János véleménye is, aki a műfordítások kortárs magyar irodalomra történő hatását elsősorban az 1948 és 1989 közötti időszakra pozicionálja: ekkor „már nem volt általános az írók között a nyugati nyelvek tudása, és aki tudott, az is csak szerencsével jut-

hatott hozzá az új könyvekhez. Alapjában véve kétféle fordított mű hatott: vagy az, amelyik nagyon másmilyen világról szólt (Hemingway, Salinger) és az, amelyik nagyon közeliről (Kafka, Bernhard, Holan). 1990 óta sokkal kevésbé vagyunk kiszolgáltatva a fordításoknak, és nem látom, hogy az olyan sztárok, mint Ellis, Palahniuk vagy Ulickaja érzékelhetően hatnának a szerzőkre.”

Mindhárom fordító kiemeli azokat a munkáit, amelyek beszippantották őket – és egyre beljebb vitték őket egy-egy terület jobb megismerésében: „A *Haszid történetek* esetében [...] vallástörténetet, liturgiát, írásmódot kellett tanulmányoznom, azt viszont nagyon, és ezt szerettem benne. Fordítás által tanulni. Mondhatni szabály, hogy a művet kétszer érdemes elolvasni a munka megkezdése előtt. Ha nem tudom, nem értem, hogy mit fordítok, arra az olvasó rájön.” – mondja Rácz Péter. Érdekesen rímél erre a technikára Franz Kafka Milenának írt levele, amelyet a lapszám közöl: az a helyzet, mint amikor valaki visszaszól a szövegnek, amelyet fordít: „Még egyszer elolvastam a vasárnapi levelét, szörnyűbb, mint első olvasásra gondoltam. Arcát a kezem közé kéne vennem, Milena, és erősen a szemébe nézmem, hogy felismerje magát a másikon a szemében, és többé nem legyen képes olyan dolgokat, amelyeket ott leír, még csak gondolni is.”

A lapszámban olvasható még Kántor Lajos Cs. Gyimesi Éva halála alkalmából írt emlékező írása, illetve kritikák többek között Térey János, Greccsó Krisztián, Lázár Bence András, Lengyel András könyveiről. (*Tiszatáj* 2011/7)

B. I. J.